

ULUSLARARASI AMASYA ŞAİRLERİ BİLİM ŞÖLENİ

4-6 EKİM 2018 • AMASYA

THE INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF AMASYA POETS

4-6 OCTOBER 2018 • AMASYA

BİLDİRİLER KİTABI

Editörler:

Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL
Dr. Öğr. Üyesi Sibel MURAD
Arş. Gör. Mevlüt İLHAN

AMASYA • 2018

ISBN: 978-605-4598-41-0

ULUSLARARASI AMASYA ŞAİRLERİ BİLİM ŞÖLENİ BİLDİRİLER KİTABI

Birinci Basım: Aralık 2018

Uluslararası Amasya Şairleri Bilim Şöleni Bildiriler Kitabındaki yazıların yasal ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Editörler:

Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL
Dr. Öğr. Üyesi Sibel MURAD
Arş. Gör. Mevlüt İLHAN

Dizgi ve Teknik Destek:

Arş. Gör. Mevlüt İLHAN
ilhanmevlut@gmail.com

Amasya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
İpekköy Yerleşkesi/Amasya
Telefon: 0(358) 242 16 13-14 / Faks: 0(358) 242 16 16
<http://amasyasairleri.amasya.edu.tr/>

*Bu etkinlik Amasya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından
(SEB-BAP 18-0159 proje koduyla) desteklenmiştir.*

KIBATEK

(Kıbrıs Balkanlar Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu) Yayınları
Konur Sokak 36/13, Kızılay-Ankara
0.312 425 39 20

kibatek@gmail.com www.kibatek.com.tr

Baskı ve Cilt: Başkent Klîşe ve Matbaacılık, Bayındır Sokak 30/E, Kızılay-Ankara

DİVAN EDEBİYATINDA ŞEHİRLER ÜZERİNE YAZILAN ŞİİRLER VE BUNLAR ARASINDA AMASYA ŞİİRLERİ POETRY ON THE CITIES IN THE DIVAN LITERATURE AND AMASYA POEMS AMONG THEM

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Cumhuriyet Üniversitesi
marslan@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Divan şairleri bir gelenek olarak doğdukları, buldukları veya bir müddet yaşadıkları yerler, kasabalar, şehirler hakkında özellikle onları övücü mahiyette şiirler yazmışlar, bunları da divanlarına almışlardır. Bu şehirler arasında sayı olarak ilk sıraları İstanbul, Edirne, Bursa, Manisa gibi Osmanlı'ya paytahtlık yapmış yerler veya şehzadelerin padişah olmazdan önce buldukları sancaklar paylaşmaktadır. Zamanında Osmanlı toprakları içerisinde bulunan fakat bugün elimizden çıkmış olan birçok şehir, kasaba veya bölge hakkında da şairlerin divanlarında şiirler bulunmaktadır. Özellikle Balkanlar'daki şehirler hakkında yazılanlar sayı açısından dikkati çekecek kadar fazladır. Bunların yanında özellikle İstanbul'un Üsküdar, Galata, Bebek, Beşiktaş, Hisar gibi önemli semtleri için de divanlarda hatırı sayılır sayıda şiirler bulunmaktadır. Divanlarda muhtelif nazım şekilleriyle yazılmış olarak rastlanan bu şehirler arasında Amasya da bulunmaktadır. Bir zamanlar Amasya'ya bağlı olan Lâdik üzerine ayrıca bugün yine Amasya'nın ilçelerinden olan Mezifon üzerine de divanlarda şiirlere rastlıyoruz. Divanlarda üzerine şiir yazıldığını tespit ettiğimiz şehirler, kasabalar ve bölgelerden bir kısmı alfabetik olarak şöyledir: Ahıska, Akpınar, Amasya, Antalya, Aspozi, Aydın, Bağdat, Bartın, Bitlis, Bozdağ, Bursa, Cendere, Dukakin, Edirne, Elmalı, Erkeri Kesri, Erzurum, Filorina, Halep, Harput, Hicaz, İskenderiyye, İstanbul, İzmir, Kerkük, Kilis, Kıbrıs, Konya, Lâdik, Malatya, Manastır, Manisa, Maraş, Mısır, Prizren, Rodos, Şam, Saraybosna, Selânik, Serfice, Sinop, Siroz, Tokat, Yenişehir-i Fenâr.

Biz tebliğimizde hangi şairlerin divanlarında hangi bölge, şehir veya kasaba hakkında yazılan şiirler bulunduğunu, bunların sayılarını, nazım şekillerini ve bu şiirlerde adı geçen şehirlerin hangi özelliklerinin ön plana çıkarıldığını sunacağız.

Anahtar Kelimeler: Amasya şairleri, divan, şehir, Amasya.

Abstract

Divan poets wrote poems about places, towns and cities where they were born, lived or lived for some time, and received poems in their divan. Istanbul, Edirne, Bursa, Manisa, such as the number of cities among the first places as the capital of the Ottoman Empire, or princes of the cities of the sultans have been sharing before. There are poems in the divans of poets in many cities, towns or regions, which are in the Ottoman lands, but which are not now in our hands. Especially in the Balkans, the number of writings about cities is remarkably high. In addition to this, there are considerable poems in the divans, especially in Istanbul's Üsküdar, Galata, Bebek, Beşiktaş and Hisar districts. Amasya is also one of the cities found in the divan. We find poems in the divan on the Lâdik, once a district of Amasya and Mezifon. Some of the cities, towns and regions in which we found poetry on the divans are listed alphabetically: Ahıska, Akpınar, Amasya, Antalya, Aspozi, Aydın, Baghdad, Bartın, Bitlis, Bozdağ, Bursa, Cendere, Dukakin, Edirne, Elmalı,

Erkeri Kesri, Erzurum, Filorina, Haleb, Harput, Hejaz, Alexandria, İstanbul, İzmir, Kirkuk, Kilis, Cyprus, Konya, Lâdik, Malatya, Manastir, Manisa, Maras, Egypt, Prizren, Rhodes, Damascus, Sarajevo, Thessaloniki, Serfice, Sinop, Cirrhosis, Tokat, Yenişehir-i Fenâr.

In our paper, we will present the poems which are written about which region, city or town in which the poets are written, which numbers, verses and the features of the cities mentioned in these poems are highlighted.

Keywords: Amasya poets, divan, city, Amasya.

Giriş

Değerli misafirler, sevgili öğrenciler; biz bu tebliğimizde ağırlıklı olarak, divan edebiyatında önemli bir yer tutan ve bir tür olarak değerlendirebileceğimiz şehir şiiirleri üzerinde duracağız. Divan şairleri bir gelenek olarak doğdukları, buldukları veya bir müddet yaşadıkları yerler, kasabalar, şehirler hakkında özellikle onları övücü mahiyette şiiirler yazmışlar, bunları da divanlarına almışlardır. Bu şehirler arasında sayı olarak ilk sıraları İstanbul, Edirne, Bursa gibi Osmanlı'ya paytahtlık yapmış yerler veya şehzadelerin padişah olmazdan önce buldukları sancaklar paylaşmaktadır. Zamanında Osmanlı toprakları içerisinde bulunan fakat bugün elimizden çıkmış olan birçok şehir, kasaba veya bölge hakkında da şairlerin divanlarında şiiirler bulunmaktadır. Özellikle Balkanlar'daki şehirler hakkında yazılanlar sayı açısından dikkati çekecek kadar fazladır. Şehir şiiirlerini tespit etmek amacıyla yıllardır sürdürdüğümüz ve inşallah önümüzdeki yıl tamamlanacak olan "Şehrengizler ve Şehir Şiiirleri" adlı çalışmamız bağlamında bugüne kadar 1500 civarında divan taradık. Taranan bu divanlarda 200 kadar şaire ait manzume tespit edildi. Bunların yanında mesneviler ve mecmualar da gözden geçirildi. Bunlar arasında da şehir şiiirleri olduğu görüldü. Kaynak taramaları sonucunda 200 civarında şairin, toplam 116 şehir hakkında manzume yazdığını tespit ettik. Doğal olarak şehirlerle ilgili şiiirlerin hepsini tespit ettik, iddiasında bulunamayız. Mutlaka gözümüzden kaçanlar olmuştur. Araştırmalar sonucunda, yeni divanlar ve kaynaklar ortaya çıktıkça bunların sayısı şüphesiz artacaktır.

Üzerine şiiir yazılan bu 116 yerleşim yeri alfabetik olarak şöyledir:

"Ahışa, Akpınar, Akşehir, Amasya, Anadolu Hisarı, Ankara, Antalya, Antep, Ayaş, Aydın, Bağdad, Bartın, Bebek, Bender, Beşiktaş, Beşir Köyü, Beykoz, Bitlis, Bosnasaray (Saraybosna), Bozdağ, Bursa, Cendere, Ceyhun, Cum'a, Çorum, Dukakin, Edirne, Elmalı, Erciyes, Erkeri Kesri, Erzurum, Florina, Galata, Gedûs, Gostivar, Gürün, Haleb, Halkalı Suyu, Harput, Havza, Hicaz, Hisar, Ilıca (Zagra'da), İskenderiyye, İskilip, İslimye, İstanbul, İzmir, İznik, Kağıdhâne, Kalkandelen, Kaplıca, Karaferye, Karlova, Kayseri, Kerbeneş, Kerkük, Keykubad, Kıbrıs, Kızanlık, Kilis, Konya, Korintos, Kütahya, Ladik, Lenberan, Magalkara, Malatya, Manastır, Manisa, Maraş, Medine, Meriç Nehri, Mısır, Mîrgûn, Muğla, Necef, Niğde, Prizren, Râniye, Rodos, Rumeli Hisarı, Sa'dâbâd, Sakız, Selânik, Serakin, Serez, Serfice, Sille, Sinop, Siroz, Siroz Yaylası, Şam, Şumlu, Taraklı, Tarsus, Tebriz, Tekfurdağı, Tırnovi, Tillo, Tokat, Tuna, Tuzhurmatu, Ulucak, Urfa, Üsküdar, Üsküp, Varna, Yenipazar-ı Bosna, Yenişehir, Zagra".

Divan edebiyatında şehirlere yazılan şiiirlerde belirttiğimiz gibi ilk sırayı doğal olarak İstanbul almaktadır. İstanbul hakkında yazılan şiiir sayısı 59'dur. İstanbul hakkında müstakil olarak yazılan şiiirlerin yanında İstanbul'un "Üsküdar, Beşiktaş, Beykoz, Hisar, Bebek, Sa'dâbâd" gibi semtleri hakkında yazılan şiiirler de yekün tutmaktadır. Sonra sırasıyla 34 şiiirle Edirne ve 18 şiiirle Bursa gelmektedir. Haklarında çok şiiir yazılan şehirler arasında 9 şiiirle Bağdat, 7 şiiirle de Konya görülmektedir.

Divanların dışında mesnevilerde de şehirlerle ilgili şiirlere rastlanıyor. Örneğin Vücûdî'nin "Hayâl ü Yâr" mesnevisinde Bursa, Edirne, Halep, İstanbul hakkında uzun manzumeler yer almaktadır.

Divan ve mesnevilerin dışında bir şehrengiz gibi bir şehri anlatan müstakil eserlerle de karşılaşılıyor. Örneğin Rûhî'nin mesnevî şekliyle yazdığı 350 beyitlik "İstanbul-nâme" adlı eseri bu tür bir eserdir.

Bazı şairlerin divanlarında yalnızca bir şehir hakkında şiir görüldüğü hâlde bazı şairlerin birden çok şehre şiir yazdığını tespit ettik. Örneğin Benderli Cesârî, "Bender, Cum'a, Edirne, Zagra, İslimye, Karlova, Şumlu, Üsküp" olmak üzere 8; Âşık Ömer "İstanbul, İzmir, Sakız, Sinop, Şam, Varna" olmak üzere 6; Karamanlı Aynî "Şam, Antalya, Konya, Mısır" olmak üzere 4 şehre şiir yazmıştır.

Şehir Şiirlerinin Önemi:

Şehir şiirlerinde genellikle bugün unutulmuş veya ortadan kalkmış olan o şehrin tarihi, coğrafyası, iklimi, orada yaşayan şahsiyetler, o şehrin meşhurları, önemli binaları, camileri, dergahları, akarsuları, hatta meyveleri vs. hakkında bilgi bulmak mümkündür. Meyveleri derken, mesela Rıza'nın Kızanlık kasidesinde o şehrin elmalarından bahsediliyor ve manzumede 35 elma çeşidinin adları sayılıyor; yine Ubeydî'nin Zagra kasidesinde o şehrin armutlarının adları veriliyor ve manzumede 25 kadar armut çeşidinin adları sayılıyor. Bu şiirlerin bir diğer önemi de Osmanlı döneminde Osmanlı toprakları içerisinde Osmanlı fizikî ve kültür coğrafyasında bulunan fakat bugün elimizden çıkmış olan şehirler, beldeler hakkında yazılan şiirlere rastlanmasındadır ki divanlar içerisinde bu tür şiirler çokça görülmektedir. Örneğin "Ahîsha, Bağdat, Bender, Bosna, Cendere, Dukakin, Erkeri Kesri, Florina, Halep, Hicaz, İskenderiyye, İslimye, Karlova, Kerbeneş, Karaferye, Korintos, Lenberan, Medîne, Rodos, Sakız, Saraybosna, Selanik, Serez, Serfice, Şam, Şumlu, Tuzhurmatu, Üsküp, Varna, Yenipazar-ı Bosna, Yenişehir-i Fenâr, Zagra" bunlardan bazılarıdır. Bunların bir kısmının adlarını dahi bilmeyiz veya hatırlamayız. Mesela Kerbeneş veya Lenberan hakkında zihnimizde bir çağrışım uyanmıyor, halbuki Tab'î'nin Kerbeneş hakkında bir şiiri vardır ve Kerbeneş bugün Arnavutluk sınırları içindedir; kezâ Sa'dî'nin Lenberan hakkında bir şiiri vardır ki Lenberan bugün Azerbaycan Karabağ sınırları içindedir.

Gazel, kaside, mesnevi, kıt'a, murabba, tahmîs, müseddes, müsebba, şarkı, terkîb-i bend nazım şekilleriyle yazılan, tespit ettiğimiz şehir şiirlerini şöyle basit bir tasnife tâbi tutabiliriz:

1- Şehir Medhiyeleri:

Divan edebiyatında şehirlerle ilgili yazılan şiirler genellikle övgüye yöneliktir ve bunlar medhiye özelliği taşımaktadır. Bazı şairlerin bu minvaldeki şiirlerinden örnek beyitler alıyoruz:

Azmî-zâde Hâletî'nin Şam hakkındaki şiirinden:

*Âdeme cânlar virür âb u hevâsı subh u şâm
Ravza-i cennet midür bu yâ sevâd-ı mülk-i Şâm*

*Âdemi âb u hevâsı rûz u şeb sâlim tutar
Gâlibâ olmuşdur anuñ-çün lakab Dârü's-Selâm*

Nâzîkî'nin Bursa medhiyesinden:

*Merhabâ ey şehri-i Bursâ kim behişt-âyînsin
Hûbsın gâyetde hem şâyeste-i tahsînsin*

*Bursasın ammâ ki vâsfi etmek seni mümkün degil
Ta'n ider Bagdâd'a tarzîñ gayret-i Kazvînsin*

Bayburtlu Zihnî'nin Erzurum'la ilgili gazelinden:

*Nev-cüvânî nâz-perver bir mekândır Erzurum
Dîde-i uşşâka kuhl-i Isfahândır Erzurum*

*Bây ider yohsulları sermâye-i sermâ ile
Berf ü bârânı belâ-yı âsumândır Erzurum*

İskilipli Sersetzâde Ahmed Hamdî'nin Bartın gazelinden:

*Bir çemen-zâr u latîf hûş-hevâdır Bartın
Göñül ârâm idecek cây-ı safâdır Bartın*

*İki cânibde iki cûları mânend-i Furât
Çağlıyor inci gibi nüzhe-nümâdır Bartın*

Şem'î'nin Bursa gazelinden:

*Şehri gülzâr-ı İrem yaylası firdevs-i berîn
Gösterür iki cihân zevkin safâsı Bursa'nuñ*

*Câm elinde Cem gibi geçmiş mahabbet tahtına
Âlemüñ sultânıdur her bir gedâsı Bursa'nuñ*

Nâsır Abdalbâkî Dede'nin İstanbul Kasidesi'nden:

*Habbezâ şehri-i Sitanbûl ki hiç dünyâda
Beñzemez zîbde bir şehri bu hoş-bünyâda*

*Kişver-i Avrupa gûyâ ki bir altun hâtem
Seng-i elmâsı Sitanbûl meger bâlâda*

Helâkî'nin İstanbul ve Galata hakkındaki murabba'ından:

*Kemâl-i vech ile seyrin görenler dâr-ı dünyânuñ
Safâ-yı kalb ile zevkin sürenler her temâşânuñ
Nazîrin görmedi hergiz bu iki şehri-i zîbânuñ
İlâhî yıkma bünyâdın Sitanbûl'uñ Kalata'nuñ*

Sünbülzâde Vehbî'nin Edirne medhiyesindeki gazelinden:

*Hoş geldi bâña şehri-i dil-ârâ-yı Edirne
İstanbul'ı añdırdı temâşâ-yı Edirne*

*Beñzer ruh-ı hûbânına her vechile gûyâ
Sad-reng ile bûyâ gül-i zîbâ-yı Edirne*

2- Şehir Hicivleri:

Divanlarda şehirlerle ilgili yazılan şiirler ağırlıklı olarak o şehrin övgüsü mahiyetindedir. Ancak bazı şairler de bir şehri hicveden şiirler yazmışlardır. Örneğin Ravzî'nin bugün Arnavutluk sınırları içinde bulunan Dukâkin hakkındaki 12 bendlik bazı yerleri de müstehcen mütekerrir murabba'ı bu tür bir manzumedir. Bu manzumeden üç bend şöyledir.

*Halkı hep yalın ayak başı kabâ çıplakdur
Arnavud kâfiridür gâyet ile yañşakdur
O yire kâdî olur şol kişi kim ahmakdur
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin*

*Arpa unun kepegi ile iderler bulamaç
Ne tuzı var ne yağı it yemez olursa da aç
Ömri içre birisi hiç yimemişdür tutamaç
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin*

*Ne pirinci bulunur ne yağı var ne balı
Halkınun fakr ile gâyetde mükedder hâli
Hâsılı ucdan uca âteş urup yakmalı
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukakin*

Şehir hicviyelerine ikinci örnek Sehî Bey'dendir, Sehî Bey'in Korintos hakkındaki 47 beyitlik terkib-i bendinin birçok beytinde Korintos'a yergi vardır. Bu manzumeden birkaç beyit şöyledir:

*Suyı bed hevâsı çepel kendü şûm
Yöresi harâbe yatık pür-dalâl*

*Tokınsa hevâsına bir şîr-i tıfl
Bir ayda kocala ola kaddi dâl*

*İçerse kimesne bir içim suyun
Verem bağlar içi olur kendü lâl*

*Dem olur beş on gün kasırğa eser
Tufanlar kopar u göge yer tozar*

*Piresi oransız iñen çok durur
Talar it gibi vü sinek-tek üşer*

Şehir hicviyelerine üçüncü örnek Fehîm-i Kadîm'in Mısır hakkında kıt'a şeklindeki 16 beyitlik şiiridir. Bu şiirden birkaç beyit şöyledir:

*Ahdim olsun ger der-i cennet olursa ey Fehîm
Sag olursam geçmeyem bir dahi bâb-ı Mısır'dan*

*Çok temâşâ itdim âdem görmedim zîrâ gözüm
Hîredir gerd-i himâr-ı bî-hisâb-ı Mısır'dan*

*Gülsitândan bülbülân me'yûs olup hâmûş hep
Her harâbe pür-sadâ bang-i gurâb-ı Mısır'dan*

*Evliyâsı ser-bürehne kîr-der-kef gezmede
İzz ü nân-ı himmet ummañ bî-hicâb-ı Mısır'dan*

3- Şehir Mersiyeleri:

Bu tür şiirler elden çıkan veya düşman eline geçen şehirler hakkında yazılıyor. Şehir mersiyelerine Arap edebiyatında çok sayıda rastlanmaktadır. Örneğin Endülüs ile ilgili Arap edebiyatında çok miktarda şiir vardır. Bizim edebiyatımızda ise özellikle Balkanlar coğrafyasında kaybedilen bazı şehirlerin ardından yazılan şiirler görülüyor.

4- Şehrengizlerin Baş Kısımlarında O Şehir İle İlgili Şiirler:

Bilindiği gibi şehrengizler, bir şehrin mahubularını yani erkek güzellerini anlatan manzumelerdir. Şehrengizlerin baş kısımlarında o şehrin övgüsü yapılarak bazı özellikleri de veriliyor. Örneğin Gelibolulu Âlî, Gelibolu şehrengizinde güzelleri anlatmaya geçmeden önce 18 beyit içerisinde Gelibolu'nun övgüsünü yapıp güzelliklerini anlatıyor. Bu şehrengizin baş kısmından iki beyit şöyledir:

*Dem-i İlsâ'ya hem-demdir hevâsı
Suyı enhâr-ı huldün âşinâsı*

*Leb-i deryâdadır ol şehr-i ra'nâ
Behişt-âsâ leb-i kevserde cânâ*

Mesîhî'nin Edirne Şehrengizi'nden Edirne övgüsünde üç beyit:

*Aceb şehr ol ki anın bâg u râgı
Virür kişiye cennetden ferâgı*

*İçinde suları mevzûn u reftâr
Bulutlar başı ucında hevâ-dâr*

*Temâşâ eylesen her bir minâre
Dönüpdür serv-kâmet bir nigâra*

Üsküplü İshak Çelebi'nin Bursa Şehrengizi'nden iki beyit:

*Ne şehr ol bir arûs-ı hûb u zîbâ
Kemâl-i hüsn ile bî-misl ü hemtâ*

*Münevver havzıdır ser-çeşme-i nûr
Görenler kevser-i cennetden el yur*

5- Sâhîlnâmeler:

İstanbul'un sahillerini anlatan şiirlerdir. Bunlardan en önemlileri Ferdî'nin 63 beyitlik Sevâhîlnâmesi ile ona zeyl olarak yazılan İzzet Efendi'nin 65 beyitlik Sâhîlnâmesi'dir. Ayrıca Celâlî Ebûbekir'in de yine Fennî'ye zeyl olarak yazdığı 5 beyitlik gazel şeklinde bir Sâhîlnâmesi vardır. Bu tür manzumelerde İstanbul'un sahilleri tevriyeli kullanımlarla anlatılır, anlatılan sahil ile ilgili kelime oyunları yapılır. Örneğin Fennî Küçüksu için şöyle diyor:

*Fürkatinle şu kadar giriyeler itdim cânâ
Bir Küçüksu görünür eşkime nisbet deryâ*

Beşiktaş için:

*Tıfl iken sana hırâm-ı bedî' öğretdigi-çün
Dilerim Hak'dan anı kim o Beşik Taş olsun*

İzzet Efendi'den Kuruçeşme için:

*Âb-ı dîdem dükedüp hep benim ol çeşmi gazâl
Bir Kuru Çeşme'ye döndi gözümüz kalmadı âb*

Sayfa | 53

6- Bilâdiyeler:

Şairlerin kelimeleri tevriyeli, mecazlı kullanarak veya başka edebî sanatlarla süsleyerek, şehir isimleriyle oyunlar yaparak yazdıkları şiirler de vardır ki bunlara genel olarak "Bilâdiye" adı verilmektedir. Arayıcızâde Ferdî'nin 42 beyitlik kasidesi bunun tipik örneğidir. Ferdî'nin Bilâdiyesi'ne Derviş Ömer'in yine 46 beyitlik, Lutfi'nin ise 19 beyitlik her ikisi de kaside nazım şekliyle yazılmış zeyilleri vardır. Ferdî'nin Bilâdiyesi'nden iki beyit:

*Gözleri Aydın ola Tîre-derûn agyârın
Zevki var yâr ile Bandırma'da yârân-ı safâ*

*Bakmayup hiç Tarab-efzûn-ı visâle Giresün
Yâ Hasen Keyf ile mest olsa da kalsa tenhâ*

Derviş Ömer'in Bilâdiyesi'nden iki beyit:

*Sûfiye Cum'a'da ezkârı katı çok lâzım
Kırk kilîsâyı yıkup Mescid idindi gûyâ*

*Kagıdı Ak Yazı ise Kara Orman'dır
Koca İli yazamaz hâme çü ditrer cânâ*

7- İstanbul'un Mesîre Yerleri Hakkında Yazılan Şiirler:

İstanbul'daki mesire yerleri hakkında yazılan şiirlere de rastlıyoruz. Feyzullah Efendi'nin bu minvalde "Esâmî-i Mesâ'ir" başlıklı 43 beyitlik bir kasidesi vardır ve bu kasidede İstanbul'daki, aralarında "Kağıdhâne, Südlüce, Beykoz, Ok Meydanı, Fındıklı, Ortaköy, Göksu, Kandilli, Kanlıca" gibi mesire yerlerinin bulunduğu 53 mesire yeri anlatılmaktadır. Mesîrelerle ilgili bir manzume de Hıfzî'nin 61 beyitlik kıt'a-i kebîre nazım şekliyle yazılmış manzumesidir. Ancak bu manzumede sadece padişahlara mahsus olan ve "has bahçe" olarak adlandırılan mesire yerleri ve kasırların tavsifi yapıyor. Bu manzumede 50 mesire yeri ve kasır anlatılıyor. Adı geçen manzumeden birkaç beyit:

*Pertev-endâz-ı kudûmıyla Fener Bâğçesi'niñ
Şimdi başında âteş yanmada tâ subh u mesâ*

*Baht-ı firûz ile İstavroz'a teşrif idicek
Var mı Beglerbegi-veş işrete bir cây-ı safâ*

*Hele Kandilli'de akındıyı kandillemeden
Göksu'ya kasr-ı dil-ârâmı virür istignâ*

8- İstanbul'un Semtlerine, İlçelerine, Köylerine Yazılan Şiirler:

Birçok divanda "Üsküdar, Beşiktaş, Beykoz, Mîrgûn (Emirgan), Bebek, Hisar" gibi İstanbul'un muhtelif bölgeleri için yazılan şiirlere de rastlıyoruz. Bu şiirlerde genellikle o

yerin ismi redif olarak kullanılmaktadır. Mezâkî'nin "Üsküdâr" redifli gazelinden birkaç beyit şöyledir:

*Bârekallâh san behişt-i câvidândur Üsküdâr
Kim safâ-bahş-ı dil-i pîr ü cüvândur Üsküdâr*

Sayfa | 54

*Bây-ı ezhârın sabâ âfâka neşr eyler müdâm
Nûkhet-efrûz-ı meşâm-ı ins ü cândur Üsküdâr*

*Gonca-fem cânân ile bülbül-negam rindân ile
Gûlsitân-pîrâ-yı bâg-ı kün-fekândur Üsküdâr*

9- İstanbul'un Çarşısı ve Sokaklarıyla İlgili Şiirler:

Kâmî'nin "Sûkiyye" adlı bir şiiri vardır ki bu şiirde İstanbul'un çarşıları ve sokakları sayılıyor. Şimdilik tek örnek olarak tespit ettiğimiz bu şiirden birkaç beyti veriyoruz:

*Olurmuş Dört Yol Agzı sag u solla
Kameraltı vü Mermer Yedikulle*

*Sögerler sûk-ı Çırcır'dan geçenler
Akarçeşme'yle Horhor'dan içenler*

*Eger Kanlufurun tutmazsa buyruk
Ya Zencîrlükuyu yâ Salmatomruk*

*Karadud Aksarây ile musâhib
Sarıgürz'e Kızılmaslak münâsib*

10- Miyâhiyyeler:

Divanlarda bir şehrin meşhur suları hakkında yazılan şiirlere de rastlanıyor. Bunlar arasında Hâsib Efendi'nin Bursa'nın meşhur sularını anlattığı 38 beyitlik kaside şeklindeki Miyâhiyyesi örnek olarak verilebilir. Bu kasidede Bursa'daki meşhur 38 suyun isimleri ve özellikleri veriliyor. Bu manzumeden birkaç beyit şöyledir:

*Suların başı Pınarbaşı Suyı'dır el-hak
Anı tercîh ider cümle miyâha hükemâ*

*Var mı Sahrınç Suyı'nın dünyâda bir mânendi
İtdürür hazm ta'âmı ne kadar olsa revâ*

*Yatagan Suyı'nı kalk iç de safâ kesb eyle
Eskiden böyledür âyîn-i gürûh-ı zurefâ*

11- Nehirlere Yazılan Şiirler:

Osmanlı coğrafyasında bulunan bazı nehlere de şiirler yazılmıştır. Örneğin Âşık Çelebi'nin Tuna, Hevâyî'nin Meriç, Sâfi'nin Ceyhun hakkında şiirleri bulunmaktadır. Âşık Çelebi'nin Tuna kasidesinden iki beyti örnek olarak veriyoruz:

*Gâh gönlüm gibi cûşân u hurûşândır Tuna
Gâh gösüm gibi nâlân u girîvândır Tuna*

*Kişver-i kâfirden îmân ehline akup gelür
Kibleye tutmuş yüzini bir müsilmândır Tuna*

12- Dağlara yazılan Şiirler:

Nehirlerin yanında Erciyes, Bozdağ gibi dağlara yazılan şiirler de divanlarda görülmektedir.

13- Yaylalara Yazılan Şiirler:

Divan edebiyatında sadece şehirler için değil bir şehrin yaylaları hakkında da şiirler yazılmıştır. Muhlis mahlasıyla yazan Yusuf Muhlis Paşa'nın, Siroz yaylası hakkında yazdığı şiir buna örnektir. Bu şiirde ağırlıklı olarak yaylada bulunan pınarlar, su olukları anlatılıyor. Bu şiirden iki beyit şöyledir:

*Tatlı tatlı Şekker Oluğu'ndan iden katre nûş
Bin bardak şerbet-i nîlûferi eyler fedâ*

*Doğrulur bâr-ı felekden kâmetin dü-tâ ise
Ekserî Câm Suyı'n içersen hûblarla câ-be-câ*

14- Ülkelerle İlgili Şiirler:

Divan edebiyatında genel olarak şehirlerle ilgili şiirlere rastlanmaktadır. Ancak bazı şairlerin bir ülke hakkında yazdıkları şiirler de görülmektedir. Handî'nin Kıbrıs; Ahmed Paşa, Karamanlı Aynî, Fehîm-i Kadîm, Râmî, Revânî ve Tecellî'nin Mısır hakkında yazdıkları şiirler bu konuya örnektir.

11- İçerisinde Şehir İsimleri Bulunan Şiirler:

Şehirlere yazılan şiirlerin yanında şehir veya ülke isimlerinin geçtiği çok sayıda manzumeler de bulunmaktadır. Bazı şairler muhtelif nazım şekilleriyle yazdıkları şiirlerde gerçek veya mecazlı anlamlarıyla yahut tevriyeli olarak şehir isimlerini kullanırlar. Örneğin Âşık Dirdli yazdığı bir elifnâmede 23 şehrin ismini kullanmıştır. O şiirden bir dördlük:

*(Gayn) Galata'da Gâlib gayûr pehlevân
(Fe) Filibé'de Ferhâd fesci bâzergân
(Kaf) Kalkandelen'de Kadir kılıççı hemân
(Kef) Girid'de Kâmil gümrükçi hâlâ*

Bu tür manzumelerde örneğin Gelibolulu Âlî'de olduğu gibi sevgilinin güzellik unsurları muhtelif teşbihlerle ve kelime oyunları ile muhtelif ülke veya şehirlere benzetilir:

*Hattunı Sâm'a dişlerün Aden'e
Leblerin Kandehâr'a virmezler*

*Kaşların Cîn'e benlerin Hind'e
Müşk-i zülfîn Hıtâ'ya virmezler*

*Sâkını Budin'e lebin Yemen'e
Kâkülün İbsala'ya virmezler*

Âşık Ömer'de bu tür birkaç manzume görüyoruz. Âşık Ömer bir murabbasında sevgilisini yitirdiğini ve sabâya hitap ederek onu muhtelif ülkelerde ve şehirlere aramasını söylüyor:

*Dolaşıp Akdeniz'i bütün sen ugra İlimye'ye
Kıbrıs'da Karaman'da sür yüzünü Konya'ya*

*Aydın ile Engüri lutf eyle sen var Hanya'ya
Diyarbakir Erzurum şehrini sen Tokad'da sor*

*Gelibolu'yu geç Boğaz Hisâr Rûmili'ne
Yanağında nişân verir Edrene'nin gülüne
İn git Selânik'e doğru düş Serez'in yoluna
Bu dem Temaşvâr Yanık şehrini Belğırad'da sor*

Âşık Ömer Üsküdar'ı övdüğü bir gazelinde Üsküdar'ı diğer şehirlerle şöyle karşılaştırıyor:

*Bursa İstanbul Edirne hoşça yerdir Üsküdâr
Hem Haleb Şâm çün Mısır da hoşça yerdir Üsküdâr*

*İşidip de görmeyenler seyrini gönül umar
Basra Bağdâd u Belğırad hoşçe yerdir Üsküdâr*

Âşık Ömer yine 25 bendlik bir murabbasında şehir isimlerini veriyor, bu şiirden bir dörtlük şöyledir:

*Bartın Amasra Delikli Şile
Müşkildir Litros'u getirmek ele
Karaağaç semtin sıyırıp bile
Kermete'den öte Kayran görünür*

Âşık Ömer'in İstanbul'un semtlerini anlattığı bir murabbasından:

*Davudpaşa ara yerde yücedir
Samatya'nın safası iyicedir
Narlıkapı hepisinden ucadır
Köşk ü sarây ile unvânımız var*

Şâhî mahlasıyla yazan Şehzâde Bayezid'in 10 beyitlik bir gazelinde birçok şehir ismi görüyoruz, bu gazelden iki beyit:

*Dil mezra'ına tohm-ı mahabbet bıraktılar
Gazvin ile Herât u Sıfâhân erenleri*

*Rahm itdiler felâketimiz çünki gördiler
Tebrîz ü Nahcevân ile Şirvân erenleri*

Hikmetî, "Bilâd-nâme" başlığıyla ve müsemmen nazım şekliyle yazdığı 7 bendlik manzumesinde şehir isimlerini kullanıyor. Bu müsemmeden bir bend şöyledir:

*Duraklin belde-i islâm nihâyet buldı Dağistân
Velî Tâtâr u Bosna ehl-i gayretdir Şibânistân
Demişler Elburus dâmânıdır Çerkes'le Gürcistân
Sovukdur Petreburg İsveç Urus Bulgar-ı küfristân
Alaman'dan geçüp durma ki şeytândır Firengistân
Gönül eglence avlanma hatâdır bu diyâristân
Tarîk-i Mısır u Şâm üzre gelüp Hannân'a Mennân'a
Ziyâret kıl habîbin merkadin gel beyt-i Rahmân'a*

Ferîdî 14 beyitlik bir gazelinde şehir ve ülke isimlerini farklı kullanımlar içerisinde veriyor. Bu gazelden üç beyit:

*Îrân-ı hüsünin eyledi teshîr ceş-i nâz
Rahm itmedi Revân'ıma ol şâh-ı dil-nüvâz*

*Fürkatde koydı kaygulu Tebrîz-i âşıkın
Te'sîr itmedi ana ne nâle ne niyâz*

*Zencân'a dâg-ı mihneti tek mihr-i Hoy'ı ol
Yârâ budur murâd ez-în kıssa-i dırâz*

Refî'-i Âmidî 9 beyitlik gazelinde yine şehir isimlerini kullanarak oyunlar yapıyor. Bu gazelden birkaç beyit şöyledir:

*Tîr-i nigâh-ı nahveti gûyâ ki Nîs'lidir
Tâtâr-ı gamzesi de meger kim Kazan'lıdır*

*Ruhsâr-ı âteşine ider secde-i niyâz
Hâl-i siyâhı var ise Hindûstan'lıdır*

*Zülfîn görünce bir büt-i Efrec'dir didim
Bakdıkda hüsn ü ânına bildim ki Van'lıdır*

*İtmiş esîr-i çâh-ı zekan mâh-ı Nahşeb'i
Ol nev-cüvân-ı Yûsuf-ı ân Nahcivân'lıdır*

Amasya Şiirleri

Taradığımız divanlar ve diğer kaynaklar arasında Amasya ile ilgili 3 adet şiir tespit ettik. Bunlardan birisi Remzî mahlasıyla şiirler yazan Ahmed Remzi Akyürek'in 8 beyitlik gazel şekliyle yazdığı manzumesidir. İkincisi Gelibolulu Âlî'nin Amasya'da vâli iken yazdığı 7 bendlik "Müseddes-i Ünsiyye Der-Vasf-ı Şehr-i Amâsiyye" başlıklı müseddes şeklindeki manzumesidir. Üçüncüsü ise meşhur "Amasya Tarihi" müellifi Hüseyin Hüsâmeddin'in Asrî mahlasıyla ve murabba nazım şekliyle yazdığı 37 bendlik manzumedir. Amasya Tarihi'nin birinci cildinin muhtelif yerlerinde bulunan bu şiir bir nevi Amasya belgesi veya belgeselidir. Bu şiirin muhtelif bendlerinde geçen "Çakallar, Karakaya, Kaya Paşa, Farnak, Köşklü Kaya, Ferhad Dağı, Veng, Balus Kayası, Soğukçeşme, Kale, Cilanbolu, Kral mezarları, Harşene, Şirvanlı Türbesi, Şeyh Cû'î, Kelkis, Karaman Dağı, Akbilek, Meyveler, (özellikle elma), bahçeler, medreseler vb." sanki bir Amasya panoraması vermektedir. Bu üç şiirin metnini aşağıda veriyoruz:

Remzî (Ahmed Remzi Akyürek)'den Gazel:

Üsküdâr'dan Amasya'da Müftî-zâde Şâ'ir Emrî Efendi'ye: Amasya İçin

- 1 *Şöyle bir gördüm Amasya şehrini rü'yâ gibi
Hâtır-ı fâtırda kaldı şekli de hülyâ gibi*
- 2 *Her minâre manzar-ı islâma ulviyyet-nümâ
Câ-be-câ âlî cevâmi' Ka'be-i ulyâ gibi*
- 3 *Ben yeşillensem Yeşilırmağı'na ta'n eyleme
Cûşîş-i dil-cû ferah-zâ seyri bak deryâ gibi*

- 4 Zîr ü bâlâ bir usûl üzre dolâbın her biri
Nağme-perdâz olmada hep mutrib-i gûyâ gibi
- 5 Tahtıhe'l-enhâr zî-eşcâr vâdî dil-nişîn
Cennet-âsâdır ne İsviçre ne İspanya gibi
- 6 Siyyemâ sîb-i nefîsi yok Kızılelma'da da
Hâkinin hâsiyyet-i feyz-âveri kimyâ gibi
- 7 Şimdi bir vâlisi vardır Tal'at-ı behcet-fezâ
Azm-i umrân-perveri şehri hemân ihyâ gibi
- 8 Kalsa Remzî anda bir müddet yazıp evsâfını
Bir eser te'lîf ederdi Asrî-i dünyâ gibi

Gelibolulu Âlî

Müseddes-i Ünsiyye Der-Vasf-ı Şehr-i Amâsiyye

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ey gönül himmet-i 'ulyâ ile ben mümtâzam
Taşlu yerlerde karâr eyleyici şâh-bâzam
Kalmazın 'âlem-i süflîde hümâ-pervâzam
Rûh-ı kudsî baña hem-dem ben aña hem-râzam
Cây-gâh olmagıla şehr-i Amâsiyye baña
Muttasil feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña
- 2 Virmezin devlet-i dünyâya ma'ârif güherin
Sen beni dún u denî añlama 'âlî-nazarın
Kadrüm iz'ân idenüñ hıdmetine hâk-i derin
Sırr-ı mahfî ise de n'olsa kimüñ anı dirin
Cây-gâh olmagıla şehr-i Amâsiyye baña
Muttasil feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña
- 3 Sûretâ câh u celâl ehli gibi muhteşemem
Mâlik-i tabl u 'alem sâhib-i hayl ü haşemem
Ma'nide sâlik-i peşmîne-keş-i mugtenemem
Köhne ihrâm ile çün şeyh-i harem-i muhteremem
Cây-gâh olmagıla şehr-i Amâsiyye baña
Muttasil feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña
- 4 Ne bilür ehl-i riyâ ben niçe hikmet-dânam
Fahr-ı erbâb-ı hüner merd-i kavî-iz'ânam
Nakd-i 'irfân ile mahsûd-ı ribâ-hârânam
Sadr-ı vîrânede dervîş-i tehî-hemyânam
Cây-gâh olmagıla şehr-i Amâsiyye baña
Muttasil feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña

- 5 Niçe şeh-zâdelerüñ mesken ü me'vâsıdur ol
Ehl-i hâcât olanuñ Ka'be-i 'ulyâsıdur ol
Sâhil-i bahr-ı gınâ meşgale deryâsıdur ol
Evliyâ mecma'ı aktâb musallâsıdur ol
Cây-gâh olmağıla şehir-i Amâsiyye baña
Muttasıl feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña
- 6 Merkad-i pâkine var Hazret-i Pîr İlyâs'ıuñ
Pür-safâ eylesün âyîneñi silsün pâsuñ
Gümüşi-zâde'ye dil nakdi gerek ihsâsuñ
Zerk ile bencileyin kalbini tâ nahhâsuñ
Cây-gâh olmağıla şehir-i Amâsiyye baña
Muttasıl feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña
- 7 Hamdü-lillâh ki hüner mülkine oldum vâlî
Oldı şânum gibi 'irfân ile kadrüm 'âlî
Kevkebümden yañadur kevkebenüñ ikbâli
Hasb-i hâl oldı bu güftâr baña ey Âlî
Cây-gâh olmağıla şehir-i Amâsiyye baña
Muttasıl feyz olunur kuvvet-i kudsiyye baña

**Hüseyin Hüsâmeddin'in Amasya Tarihi'nden:
Asrî mahlasıyla yazdığı Amasya Murabba'ı**

- 1 Etdikçe tecellî dile envâr-ı Amasya
Şevkile yakar kalbimi bir nâr-ı Amasya
Çeşmimde döner eşk-i şerer-bâr-ı Amasya
Kalbimde durur hasret-i dîdâr-ı Amasya
- 2 Bu şehri yapan devr-i evâ'ilde Amîs'dir
Derler ki Amâsîs'e dahi nâmı enîsdir
Şâ'ir dedi Elmâsiye'den hazfî selîsdir
Elmâsı çıkarmış gibi ahcâr-ı Amasya
- 3 Cennet gibidir sûy-ı cenûbunda Çakallar
Gâyâ ki beşikdir yed-i Kudret onu sallar
Meşşâta-i eyyâm-ı bahâr vechini allar
Bir la'le döner nâzıra ruhsâr-ı Amasya
- 4 Sağında bunun Karakaya cennet-i diğér
Bir hûb ferîdin iki ruhsârına benzer
Yıldız gibi ezhâr ile mestûr serâser
Bunlardan alır hep suyu gülzâr-ı Amasya
- 5 Eyler iki menba' buranın zevkini ikmâl
Gâyâ ki biri âb-ı zülâl ü biri selsâl
Bir menba'ı yapmış Kaya Paşa gibi mifzâl
Diğér Acem Ağa gibi mi'mâr-ı Amasya

- 6 Evvel buranın nâmına derler idi Fârnak
Vermekde harâbât-ı kadîme ona revnak
Yapmışdı selâtîn orada kasr-ı Havernak
Söyler bunu bir şâhid-i sâlâr-ı Amasya
- 7 Cennât-ı cihânın burası sanki ecelli
Şehzâdelere olmuş idi sayd mahalli
Enzâra olur "Köşklü Kaya"dan bu da belli
Bir merkez-i sultân iken aktâr-ı Amasya
- 8 En sonra "Çakalzâdeler"e kismet-i evfer
Oldu buradan hîn-i teferrukda müyesser
Şimdi orası bunların adı ile eşher
Etdi bunu tahkîk perestâr-ı Amasya
- 9 Garbında bunun kûh-ı celî söhre-i Ferhâd
Gûyâ eser-i aşk ile vermiş ana bünyâd
Rûmîler onun dâmenine "Veng" demiş ad
Lâkin budur u'cûbe-i ahbâr-ı Amasya
- 10 Maşrık tarafı bir cebel-i şâhık-ı mesmûr
"Zencîrli Kaya" nâmi ile âleme meşhûr
Zencîri onun on sene evvel idi manzûr
Hayretle bakardı ana ebsâr-ı Amasya
- 11 "Bâlus Kayası" şarka uzanmış bu kayadan
Bulmuş eteği feyz ü şeref sun'-ı Hudâ'dan
Âlîdir onun menkabesi medh u senâdan
Zîrâ burada müstetir ebrâr-ı Amasya
- 12 Üstünde sarây-ı şeref-âbâd kadîmdir
İşte burası mevlid-i "Sultân Selîm"dir
Bir kışla vü mekteb ile umrânı azîmdir
Bunlarla teceddüd eder edvâr-ı Amasya
- 13 Yanında "Soğuk Çeşme" ki bir bâğ-ı İrem'dir
Hoş manzaradır lutf-ı hevâ dâfi'-i gamdır
Tesnîm gibi âbı dahi bir fazl-ı ni'amdır
Vermiş buraya behceti dâdâr-ı Amasya
- 14 Bir kal'a-i müstahkemedir semt-i şimâli
Âsâr-ı girân-mâye-i eslâf ile mâlî
Şimdi ise umrân u sükûndan içi hâlî
Gûyâ siper-i dâfi'-i peygâr Amasya
- 15 Envâ'-ı sanâyi' ile enzârda mümtâz
Ankâ gibi germiş kanadın etmede pervâz
Şâhîn gibi semt-i feleğe doğru ser-efrâz
Olmuş bu vakâr ile nigeş-dâr-ı Amasya

- 16 *Derler ki bunu "Harşene"dir eyleyen inşâ
Etmiş ona kendi adını sonradan i'tâ
Yapmış burayı kendisine mesken-i zîbâ
Bu kal'a yüzünde görülür gâr-ı Amasya*
- 17 *Vustâda "Cilanbolu" dahi hayreti câlib
Her bir tarafında görülür türlü garâ'ib
Mecrâ vü mesâbâda ne ma'lûm u ne gâ'ib
Âbı sayılır efdal-i âbâr-ı Amasya*
- 18 *Bir merkez-i mahfûz kralı idi evvel
Pon şâhları kâ'id-i taht oldu müselsel
Romahlara etdi yedi harb-i mükemmel
Bunlar ile ma'lûm olur etvâr-ı Amasya*
- 19 *Bu şâhların dahmesi olmuşdu mağârât
Ecsâdını hep sonra duhûr eyledi târât
Bir vakt rehâbîne olup cây-ı riyâzât
Şimdi ise boş mahzen-i ekdâr-ı Amasya*
- 20 *Etdi ümerâ kal'ayı kerrât ile tecdîd
Selçûk-neseb "Şâh Kubâd" eyledi teşdîd
Lâkin bunu da kerr-i zamân eyledi tebdîd
Etmişdi vatan burcunu dizdâr-ı Amasya*
- 21 *Sağında bunun türbe-i Şirvânî-i Kâmil
Kandîl-i hüda feyz-i Hudâ nûr-ı fezâ'il
Yanında yatar Hazret-i Îsâ gibi fâzıl
Etrâfı bütün kümmel ü ahyâr-ı Amasya*
- 22 *Solunda dahi makbere-i Hazret-i Cû'î
Feyzin buradır mebde'-i pür-zevk-i tulû'ı
Bulmuş buralar nâm-ı kerîmiyle şuyu'ı
Hakkâ buradır mecma'-ı esmâr-ı Amasya*
- 23 *"Kelkis" idi evvel buranın nâm-ı kadîmi
Tezyîn ediyor bahçesini bâd-ı nesîmi
Erbâb-ı tenezzüh alıyor feyz-i amîmi
Ezvâkı burada bulur efkâr-ı Amasya*
- 24 *Mağrib tarafı kûh-ı refî'-i Karamânî
Olmuş eteği Akbilek'e cây-ı emânî
Tefsîr ile takvâda alem pîr-i zamânî
Kudsî-şiyem ü mefhar-i ethâr-ı Amasya*
- 25 *Boydan boya bir manzara-i hûr-likâdır
Müstağrak-ı envâr-ı füyûzât-ı Hudâ'dır
Her bir tarafı bâğ-ı İrem zevk-fezâdır
Hep bunları sîrâb eder enhâr-ı Amasya*

- 26 *Her vakte göre meyveleri kâmil ü mebzûl
Her meyvesinin ta'mı bütün dehrde makbûl
Elması hedâyâ olarak her yere mersûl
Her beldede meşhûrdur esmâr-ı Amasya*
- 27 *Her mevsiminin bir şeref ü izzeti vardır
Her bahçesinin bir tarab u behceti vardır
Her goncasının hande-i ulviyyeti vardır
Bülbülleri giryân eder ezhâr-ı Amasya*
- 28 *Yüzlerce mülûk u ümerâ himmeti görmüş
Pek çok eser-i lutf u refâhiyyeti görmüş
Şâyân olacak kadrine bir hürmeti görmüş
Taktîr kılınmış yine mikdâr-ı Amasya*
- 29 *Her zerresi âlûde-i eltâf-ı ekâbir
İzhâr ediyor âleme bin türlü mefâhir
Olmuşdu mahallâtı bütün hayra mezâhir
Hep şâhid-i âdil buna âsâr-ı Amasya*
- 30 *Her devresi bir silsile-i aşk u cünûndur
Her bir deresi dolmuş onun eşk ile hûndur
Her gûşesi bin medfen-i erbâb-ı fünûndur
Aktâra bütün münteşir ezkâr-ı Amasya*
- 31 *Her gûşe-i feyzinde birer âşık-ı şeydâ
Her kûy-ı kemâlinde birer şâ'ir-i dâna
Her zerre-i hâkinde biner feyz hüveydâ
Mestûr-ı kütübdür nice eş'âr-ı Amasya*
- 32 *Toprağı edilmiş ezeli aşk ile tahmîr
Hem cevher-i hüsn etmiş onun zâtını tenvîr
Her san'at u dânişde yetişdirdi meşâhîr
İbrâz-ı fezâ'il eder ahrâr-ı Amasya*
- 33 *Gelmiş nice meczûb-ı İlâhî nice müştâk
Çıkmiş oradan dehre nice kâmil ü uşşâk
Gûyâ burada olmuş idi âlem-i misâk
Pür-feyz ü himem zâviyedir dâr-ı Amasya*
- 34 *Her bir ciheti medrese-i ilm ü edebdir
Erbâb-ı zekâ feyzine i'lâ-yı sebebdir
Makbûl-i ümem melce'-i ashâb-ı talebdir
Medhûl olur elbette dilâzâr-ı Amasya*
- 35 *Âlemde mülûk u ümerâya vatan olmuş
Yüzlerce sudûr u vüzerâya vatan olmuş
Binlerce şüyûh u ulemâya vatan olmuş
Fikr et ki geçirmiş neler a'sâr-ı Amasya*

36 *Lâyık mı ki bu menba'-ı ahyâr ola mechûl
Her fâzılı bir gûşe-i nisyânda mahmûl
Lâyık mı ki şu menbit-i ebrâr ola mezhûl
Mübhem kala dehr içre şu esrâr-ı Amasya*

37 *Bu fikr ile sarf eyledi çok sa'y-i mükemmel
Cem' eyledi akvâl u rivâyâtı müseccel
Tahkik ile yazdı ona târîh-i mufassal
Asrî gibi bir hâdim-i fahhâr-ı Amasya*

Şehirlerle İlgili Şiirlerin Listesi:

Araştırmalarımız sonucunda tespit ettiğimiz şehir şiirlerinin dökümü şâir isimlerine göre alfabetik olarak aşağıdaki şekildedir. İlk sırada şâirin ismi, ikinci sırada hangi şehre şiir yazdığı, üçüncü sırada şiirin nazım şekli, dördüncü sırada da o şiirin beyit veya bend sayısı verilmiştir:

- Abdî – Hicaz – Kıt'a – 40 beyit
- Adnî – Aspozi – Gazel - 9 beyit
- Afvî – Sa'dâbâd – Kaside – 36 beyit
- Ahdî – Edirne – Gazel – 5 beyit
- Ahmed Çelebi (Pârepâre-zâde) – Şehirlerle ilgili – Mesnevi – 20 beyit
- Ahmed Paşa – Mısır – Gazel – 9 beyit
- Ahmedî – Bursa- Kaside – 23 beyit
- Akif – Kerkük – Kaside – 21 beyit
- Ali (Gelibolulu) – Amasya – Müseddes – 7 bend
- Ali (Gelibolulu) – İstanbul – Kaside – 18 beyit
- Ali (Gelibolulu) – Şehirlerle ilgili – Gazel – 7 beyit
- Ali (Gelibolulu) – Şehirlerle ilgili – Gazel – 7 beyit
- Ali Rızâ (Mîr) – İstanbul – Mesnevi – 9 beyit
- Arifî – Kütahya – Gazel – 15 beyit
- Arifî – Kütahya – Gazel – 7 beyit
- Asrî – Amasya – Kıt'a – 37 bend
- Âşık Çelebi - Tuna – Kaside – 22 beyit
- Âşık Çelebi – Serfice – Gazel – 5 beyit
- Aşık Ömer – İstanbul – Murabba' – 4 bend
- Aşık Ömer – İstanbul – Murabba' – 6 bend
- Aşık Ömer – İzmir – Murabba' – 4 bend
- Aşık Ömer – Sakız – Murabba' – 4 bend
- Aşık Ömer – Sakız – Murabba' – 4 bend
- Aşık Ömer – Semtlerle ilgili – Murabba' – 17 bend
- Aşık Ömer – Sinop – Murabba' – 5 bend
- Aşık Ömer – Şam – Gazel – 6 beyit
- Aşık Ömer – Şehirlerle ilgili – Murabba' – 4 bend
- Aşık Ömer – Şehirlerle ilgili- Murabba' – 25 bend
- Aşık Ömer – Üsküdar – Gazel – 7 beyit
- Aşık Ömer – Varna – Murabba' – 4 bend
- Aşkî – Bozdağ – Kaside – 32 beyit
- Aşkî – Bozdağ – Kaside – 37 beyit
- Aşkî (Kilisli) – Kilis – Gazel – 16 beyit
- Atâ (Tayyâr-zâde)- Rodos – Gazel – 5 beyit

- Atâyî (Nev'î-zâde) – Selânik – Kaside – 13 beyit
Avnî (Yenişehirli) – Yenişehir – Mesnevi – 57 beyit
Aynî (Karamanlı) – Şam – Gazel – 7 beyit
Aynî (Karamanlı) – Antalya – Gazel – 7 beyit
Aynî (Karamanlı) – Konya – Gazel – 7 beyit
Aynî (Karamanlı) – Mısır – Gazel – 7 beyit
Azîzî – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Bağdatlı Ruhi – Şam – Gazel – 11 beyit
Bahtî (Sultan Ahmed) – Edirne – Gazel – 5 beyit
Belîğ – Kayseri – Gazel – 5 beyit
Belîğ (Kayserili) – Kayseri – Gazel – 13 beyit
Birrî – Manisa – Kaside – 33 beyit
Cafer Çelebi – Galata – Mesnevi – 16 beyit
Cafer Çelebi – İstanbul – Mesnevi – 18 beyit
Cafer Çelebi – İstanbul – Mesnevi – 6 beyit
Celâlî (Ebu Bekir) – Halkalı Suyu – Gazel – 11 beyit
Celâlzâde Mustafa – Edirne – Mesnevî – 19 beyit
Cenâbî Paşa – Beykoz – Şarkı – 5 bend
Cesârî (Benderli) – Bender – Gazel – 11 beyit
Cesârî (Benderli) – Cum'a – Murabba – 5 Bend
Cesârî (Benderli) – Edirne – Murabba – 5 Bend
Cesârî (Benderli) – Ilıca (Zagra'da) – Gazel – 5 Beyit
Cesârî (Benderli) – İslimye – Murabba – 4 Bend
Cesârî (Benderli) – Karlova – Gazel – 6 beyit
Cesârî (Benderli) – Şumlu – Murabba – 7 Bend
Cesârî (Benderli) – Üsküp – Murabba – 4 bend
Cevdet (Ahmed Cevdet Paşa) – Serez – Şarkı – 4 bend
Çeşm-i Âfet – Mîrgûn – Gazel – 11 beyit
Edîb (Halebli) – Haleb – Gazel – 7 beyit
Edîb (Halebli) – Haleb – Gazel – 9 beyit
Emin (Kıratoğlu) – Urfa – Murabba' – 16 bend
Esrar Dede – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Eşref Paşa – Edirne – Kaside – 27 beyit
Fahîmî – Bağdâd – Gazel – 7 beyit
Faik (Ömer) – Beşiktaş – Kaside – 33 Beyit
Fânî – Bozdağ – Kaside – 48 beyit
Fazlî (Kara) – Ladik – Gazel – 5 beyit
Fehîm – Mısır – Gazel – 7 beyit
Fehîm – Mısır – Kıt'a – 16 beyit
Ferîdî (Şehir isimlerini tevriyeli kullanarak yazdığı gazel) – 14 Beyit
Feyzî (Subhîzâde) – Anadolu Hisarı – Mesnevî – 120 beyit
Feyzî (Subhîzâde) – Rumeli Hisarı – Mesnevî – 121 beyit
Fuzûlî – Bağdad – Kaside – 70 beyit
Gamî – Antep – Müsebbâ' – 5 bend
Görem – Tuzhurmatu – Gazel – 13 beyit
Gulâmî – Gürün – Gazel – 9 beyit
Gulâmî – Malatya – Gazel – 12 beyit
Gurbî – Yenipazar-ı Bosna – Kaside – 61 beyit
Güftî – Siroz – Kaside – 52 beyit
Hakkî (Niğde – Tahmîs – 6 bend

- Halîfî – İznik – Mesnevî – 8 beyit
Halîm (Şerîf) – Hisar – Gazel – 7 beyit
Hamdî – Çorum – Tahmîs – 7 bend
Hamdî – İskilip – Kaside – 23 beyit
Hamdî – İstanbul – Kaside – 19 beyit
Hamdî (Serbestzâde) – Bartın – Gazel – 8 beyit
Hamîd (Eskicumalı) – Tırnovi – Gazel – 7 beyit
Hâmîd (Mehmed) – Ahîsha – Gazel – 7 beyit
Hâmîd (Mehmed) – Sinop – Gazel – 5 beyit
Handî – Kıbrıs – Gazel – 5 beyit
Hasîb (Hayrabolulu) – İstanbul – Gazel – 9 beyit
Hâsib – Bursa (Miyâhiyye) – Kaside – 38 beyit
Hasmî – Maraş – Kaside – 50 beyit
Hâtemî (Edirneli) – Edirne – Kaside – 28 beyit
Hayâlî – Edirne – Gazel – 7 beyit
Hâzık – Erzurum – Gazel – 5 beyit
Helâkî – İstanbul ve Galata – Murabba – 6 bend
Hevâyî – Meriç Nehri – Gazel – 5 beyit
Hibrî – Edirne – Gazel – 9 beyit
Hikmetî (Bilâdnâme adıyla şehir isimleri ile ilgili müsemmen) – 7 beyit
Hilmî (Abdülmalik) – Prizren – Gazel – 7 beyit
Hilmî (Hasan Hilmi) – Akpınar – Kıt'a – 36 beyit
Hilmî (Hasan Hilmi) – İstanbul – Kıt'a – 8 beyit
Hüsâm Girây – Edirne – Gazel – 7 beyit
İbrahim Hakkı – Bitlis – Murabba – 24 bend
İbrahim Hakkı – Tillo (Arapça) – Mesnevi – 33 beyit
İlmî – Edirne – Gazel – 6 beyit
İshak Çelebi – Kaplıca – Gazel – 9 beyit
İzzet (Yenişehirli) – Yenişehir – Kaside – 36 beyit
Kadrî – Çorum – Gazel – 12 beyit
Kâmî – Edirne – Kıt'a – 2 beyit
Kamî – İskenderiyye – Gazel – 5 beyit
Kâşif – Cendere – Kaside – 15 beyit
Kenzî – Edirne – Gazel – 5 beyit
Keskî – Edirne – Gazel – 7 beyit
Kuddûsî – İstanbul – Kaside – 50 beyit
Le'âlî – Edirne – Murabba – 16 bend
Lebîb-i Âmidî – Halep – Kaside – 16 beyit
Livâyî – İstanbul – Murabba – 5 bend
Mâhir – Beşir Köyü – Gazel – 10 beyit
Mahmud bin Mustafa – Konya – Gazel – 9 beyit
Mahmud bin Mustafa – İstanbul – Gazel – 15 beyit
Mahmud bin Mustafa – Edirne – Gazel – 5 beyit
Mâlî – Bursa – Mesnevî – 32 Beyit
Mâlî – İzmir – Mesnevî – 59 Beyit
Mâlî – Muğla – Mesnevi – 29 Beyit
Mâlî – Sakız – Mesnevi – 32 Beyit
Medhî (Mûsâ) – Ladik – Kaside 56 beyit
Mezâkî – Üsküdâr – Gazel – 8 beyit
Mihri Hâtun – Lâdik – Murabba – 25 bend

- Muhlis (Yusuf Muhlis Paşa) – Siroz Yaylası – Kaside – 30 beyit
Müellifi Bilinmeyen – Akşehir – Muhammes – 21 bend
Münîrî – Ladik – Mesnevi – 81 beyit
Müştak Baba – Ayaş – Gazel – 6 Beyit
Müştak Baba – Bitlis – Gazel – 10 beyit
Müştak Baba – Bitlis – Gazel – 5 beyit
Müştak Baba – Bitlis – Gazel – 9 beyit
Nâbî – Haleb – Gazel – 7 beyit
Nâbî – İstanbul – Mesnevî – 75 beyit
Nâbî – Manisa – Kaside – 24 beyit
Nâbî – Medine – Gazel – 9 beyit
Nâ’ilî – Edirne – Kaside – 40 beyit
Nâlî – Edirne – Kaside – 35 beyit
Nâlî – Edirne – Gazel – 5 beyit
Nâmî (Ahmed) – Necef – Gazel – 5 Beyit
Nâsır (Abdülbâkî) – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Nâzikî – Bursa – Gazel – 6 beyit
Nâzikî – Bursa – Terkîb-i bend – 5 bend
Nazir İbrahim – Erkeri Kesri – Gazel – 5 beyit
Nazîr İbrâhim – Florina – Kıt’a – 4 beyit
Necâtî – Kaplıca – Gazel – 11 beyit
Necâtî (Malatyalı) – Aspozi (Malatya) – Murabba’ – 11 bend
Necâtî (Malatyalı) – İstanbul – Murabba’ – 11 bend
Nedim – İstanbul – Kaside – 32 beyit
Nedim (Mahmud Paşa) – Bağdat – Kaside – 21 Beyit
Nef’î – Edirne – Gazel – 9 beyit
Nef’î – Kaside – Edirne – 42 beyit
Nergisî Bosnasaray (Saraybosna) – Kaside – 24 beyit
Neş’et (Hoca) – Bebek – Kaside – 24 beyit
Nev’î – Kaplıca – Gazel – 5 beyit
Nisârî – Edirne – Kıt’a – 15 beyit
Niyâzî-i Mısırî – Aspozi (Malatya) – Gazel – 9 beyit
Pertev (Muvakkitzâde) – Edirne – Gazel – 7 beyit
Pertevî – Edirne – Gazel – 8 beyit
Pesendî – Kütahya – Gazel – 5 beyit
Pesendî – Kütahya – Müseddes – 3 bend
Râgıb (Kayserili) – Keykubad (Kayseri’de semt) – Gazel – 10 beyit
Rahîmî (Kütahyalı) – Germiyan – Gazel – 9 beyit
Rahmî (Kırımlı) – Haleb – Kaside – 21 Beyit
Râmî – Mısır – Gazel – 5 beyit
Râşid (Kayserili) – Tokat – Gazel – 4 beyit
Ravzî - Dukakin – Murabba – 12 bend
Râzî – Ankara – Muhammes – 5 bend
Râzî – Ulucak – Gazel – 5 beyit
Refî’-i Âmidî – Şehir isimleriyle gazel – 9 beyit
Refîk-i Tarsûsî – Tarsus – Murabba’ – 3 bend
Remzî – Amasya – Gazel – 8 beyit
Remzî – Ankara – Kaside – 31 beyit
Remzî – Çorum – Gazel – 12 beyit
Remzî – Havza – Gazel – 9 beyit

- Remzî – Niğde – Gazel – 9 beyit
Remzî – Üsküdar – Gazel – 11 beyit
Remzî – Üsküdar – Gazel – 8 beyit
Reşid Paşa – Edirne – Gazel – 7 Beyit
Revânî – Bursa – Gazel – 5 beyit
Revânî – Medine – Kaside – 51 beyit
Revânî – Mısır – Gazel – 5 beyit
Rezmî – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Rezmî – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Rıfkî – İstanbul – Kaside – 15 beyit
Rıfkî – İstanbul – Gazel – 8 beyit
Rıza – Kızanlık – Kaside – 39 beyit
Rıza (Neccarzâde) – Beşiktaş – Kaside – 20 Beyit
Rızâyî – Aspozi) – Gazel – 9 beyit
Rûhî – İstanbultnâme – Mesnevi – 350 beyit
Rûşenî (Dede Ömer) – Aydın – Gazel – 5 beyit
Rûşenî (Dede Ömer) – Tebriz – Gazel – 10 beyit
Rûşenî (Dede Ömer) – Bursa – Gazel – 7 beyit
Sa’dî (Karabâği) – Lenberan (Azerbaycan’da) – Muhammes – 5 Bend
Sa’dî-i Cem – İstanbul – Kaside – 29 beyit
Sa’îd (Kayserili) – Erciyes – Gazel – 9 beyit
Sa’îd (Kayserili) – Kayseri – Gazel – 5 beyit
Sa’îd (Makedonyalı) – Kalkandelen – Murabba – 16 bend
Sa’îd (Makedonyalı) – Gostivar – Murabba – 9 bend
Sa’îd (Makedonyalı) – Serakin – Kaside – 23 bend
Sa’îd (Şeyh) – Bursa (Miyahiyye) – Gazel – 6 beyit
Sâdık – Bağdat – Kaside – 19 beyit
Sâfi – Ceyhun – Gazel – 16 beyit
Sâkit – Râniye – Kaside – 32 beyit
Sâlik – İstanbul – Kaside – 31 beyit
Sâmî – Edirne – Kaside – 19 beyit
Sâmî (Bekir Paşa) – İstanbul – Gazel – 9 Beyit
Sâmî (Ebubekir Paşa) – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Sehî Bey – Kaplıca – Gazel – 8 beyit
Sehî Bey – Magalkara – Gazel – 7 beyit
Sehî Bey – Magalkara – Gazel – 7 beyit
Sehî Bey – Karaferye – Kaside – 50 beyit
Sehî Bey – Korintos – Terkîb-i bend – 47 beyit
Sıdkî (Derviş Mehmed) – Üsküdar – Gazel – 15 beyit
Sırrî (Kayserili) – Kayseri – Kaside – 15 beyit
Surûrî – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Surûrî – İstanbul – Gazel – 7 beyit
Surûrî – İstanbul – Kaside – 16 beyit
Surûrî – İstanbul – Kaside – 20 beyit
Surûrî – Kağıdhâne – Gazel – 9 beyit
Şâhî – Şehir isimleriyle Gazel – 10 beyit
Şehrî – Manastır – Kaside – 22 beyit
Şekûrî – Üsküdar – Gazel – 6 beyit
Şem’î (Âşık) – Bursa – Gazel – 5 beyit
Şem’î (Âşık) – Konya – Gazel – 6 beyit

- Şem'î (Âşık) – Konya – Gazel – 8 beyit
Şem'î (Âşık) – Konya – Murabba – 5 bend
Şem'î (Âşık) – Konya – Murabba' – 4 bend
Şem'î (Âşık) – Konya – Murabba' – 7 bend
Şem'î (Âşık) – Silile – Murabba' – 4 bend
Şem'î (Prizrenli) – Bursa – Gazel – 7 beyit
Şem'î – Bursa – Gazel – 5 beyit
Şeyhoğlu – Bağdat – Kaside – 56 beyit
Şîr-i Jiyân – Edirne – Kaside – 25 beyit
Şükrî (Seyyid) – İstanbul – Mesnevi – 111 beyit
Tab'î – Kerbeneş (Arnavutlukta) – Kaside – 38 beyit
Tab'î – Taraklı – Kaside – 86 Beyit
Tabiboğlu – Bağdat – Kaside – 14 beyit
Tecellî – Bağdad – Gazel – 5 beyit
Tecellî – Mısır – Gazel – 5 beyit
Tevfik (Yahya) – İstanbul – Gazel – 10 Beyit
Turâbî – Edirne – Gazel – 8 beyit
Ubeydî – Zagra – Kaside – 42 beyit
Vâfî – Bağdat – Gazel – 9 beyit
Vâhib Ümmî – Elmalı – Murabba – 9 bend
Vahîd Mahtûmî – Akpınar – Müseddes – 5 Bend
Vahyî – Kağıdhâne – Gazel – 5 Beyit
Vahyî – Kağıdhâne – Gazel – 7 Beyit
Vahyî – Kağıdhâne – Kaside – 13 Beyit
Vasfî (Kütahyalı) – Bursa – Gazel – 5 beyit
Vasfî (Kütahyalı) – Gedûs – Gazel – 5 beyit
Vâsık – Tekfurdağı – Gazel – 7 beyit
Vehbî – Sünbülzâde) – Manisa – Tahmîs – 7 bend
Vehbî (Sünbülzâde) – Edirne – Gazel – 7 beyit
Vehbî (Sünbülzâde) – Manisa – Tahmîs – 7 bend
Vesîm – Hicaz – Gazel – 6 beyit
Veysî (Harputlu) – Harput – Gazel – 10 beyit
Vücûdî (Hayâl ü Yâr mesnevisinden) – Bursa – Mesnevi – 45 beyit
Vücûdî (Hayâl ü Yâr mesnevisinden) – Edirne – Mesnevi – 13 beyit
Vücûdî (Hayâl ü Yâr mesnevisinden) – Halep – Mesnevi – 29 beyit
Vücûdî (Hayâl ü Yâr mesnevisinden) – İstanbul – Mesnevi – 39 beyit
Yahya (Şeyhülislam) – Edirne – Gazel – 7 beyit
Yahya (Şeyhülislam) – Edirne – Gazel – 8 beyit
Yahya (Şeyhülislam) – Edirne – Gazel – 5 beyit
Yahyâ (Şeyhülislam) – İstanbul – Gazel – 5 beyit
Yahya (Şeyhülislam) – Bağdat – Gazel – 5 beyit
Yetîm – Galata ve İstanbul – Gazel – 5 Beyit
Zihnî (Bayburtlu) – Erzurum – Gazel – 7 beyit
Zîver Paşa – İzmir – Gazel – 6 beyit
Zuhûrî (İshakzâde) – Şam – Gazel – 5 Beyit

Kaynakça

- Açıkgöz, Namık (1993). "Tezkirelere Göre Şehir Tavsifleri ve Bunun Kültür Tarihindeki Yeri". *Fırat Üniversitesi I. Tarih Sempozyumu*. (17-19 Ekim 1993). Elazığ.
- Aksoyak, İsmail Hakkı (2007). "Feyzullah Efendi'nin Mesâiri İle Lutfî'nin Ferdî'nin Bilâdiyesine Zeyli". *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (Özel Sayı)*. s. 37-51.
- Eflatun, Muvaffak (2003). "Şehir Medhiyelerine Bir Örnek: Akşehir Medhiyesi". *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi*. S. 26, s. 273-278.
- Erdoğan, Kenan (1997). "Türk Edebiyatında Şehir Şiirlerine Bir İlave: Aspozi ve Hakkında Yazılmış Dört Şiir". *Dergah Dergisi*. S. 91, s. 18-20.
- Erdoğan, Mustafa (1997). "Abdullatif Râzî ve Ankara Medhiyesi". *Dergah Dergisi*. S. 91, s. 21-22.
- Erdoğan, Mustafa (2012). "Gözden Kaçmış Bir XVI. Asır Şâiri: Celâl-zâde Mustafa'nın Oğlu Mahmûd Efendi ve Konya, İstanbul ve Edirne Medhiyeleri". *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 10, S. 2, s. 300-325.
- Erdoğan, Mustafa (2016). "Ankara'nın Bilinmeyen Tarihi: XVIII. Asır Şairi Râzî'nin Ankara'yla İlgili Şiirleri". *Ankara Araştırmaları Dergisi*. S. 4 (2), s. 104-130.
- Eroğlu, Süleyman (2008). "Türk Edebiyatında Miyâhiyye Türüne Bir Örnek: Hasîb Efendi'nin Miyâhiyyesi". *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl 9, S. 15, s. 429-439.
- Güler, Kadir (1996). "XIX. Asır Şuarâsından Ârifî ve Pesendî'nin Kütahya Methiyeleri". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S. 7, s. 279-285.
- Kaplan, Yunus (2015). "Klasik Türk Edebiyatında Sahil-nameler ve Derviş Hilmi Dede'nin Sahil-namesi". *Route Educational And Social Sciense Journal*. Volume 2 (2), April 2015, s. 148-159.
- Kaplan, Yunus (2016). "Klasik Türk Edebiyatında Bilâdiyyeler ve Zihnî Efendi ile İştibî Ahmed Efendi Bilâdiyyeleri". *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*. C. 13, S. 1, s. 102-124.
- Kaplan, Yunus (2017). "Lale Devri İstanbul'unda Padişah Bahçelerini Anlatan Manzum Bir Eser: Hıfzî ve Mesâ'iri". *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 15, S. 1, Mart 2017, s. 307-330.
- Kurnaz, Cemal – Mustafa Tatçı (1995). "Seyyid Mehmed Rıza'nın Kızanlık Kasidesi". *Türk Dili Dergisi*. S. 528, Aralık 1995, s. 1322-1328.
- Kurnaz, Cemal (1997). "Arayıcızâde Hüseyin Ferdî ve Derviş Ömer Efendi'nin Bilâdiyyeleri". *Divan Edebiyatı Yazıları*. Ankara, s. 230-253.
- Kutlar, Fatma Sabiha (2011). "Klasik Türk Şiirinde Şehir Hicivleri ve Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî'nin Edirne Kasîdesi". *Turkish Studies*. Volume 6/2, Spring 2011, s. 1-16.
- Levend, Agah Sırrı (1958). *Türk Edebiyatında Şehr-engizler ve Şehr-engizlerde İstanbul*. Fetih İstanbul: Cemiyeti İstanbul Enstitüsü Yayınları.
- Öztoprak, Nihat (2004). "Fennî ve İzzet Efendi'nin Sahilnamelerinde Üsküdar". *Üsküdar Sempozyumu I Bildiriler*. (23-25 Mayıs 2003). İstanbul, s. 11-27.
- Selçuk, Bahir (2014). "Bir Şehir Medhiyesi: Nergisî'nin Saray Kasîdesi". *International Journal of Language Academy*. Volume 2/3, s. 27-39.

Yekbař, Hakan (2015). "Malatyalı Necâtî ve Şehir Methiyeleri". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S. 15, s. 377-401.

Yıldız, Enes (2018). "Klasik Türk Edebiyatında Şehir Şiirleri ve Revânî'nin Yayınlanmış Divanı'nda Yer Almayan Medine Kasidesi". *International Journal of Language Academy*. Volume 6/2, s. 120-143.